VÄSTERBOTTENS MUSEUM

ARKEOLOGISK RAPPORT

Rapport

Arkeologisk utredning med anledning av detaljplanering inför handelsområde Sandbäcken på fastigheten Umeå 4:3, Umeå sn & kn. Västerbottens län

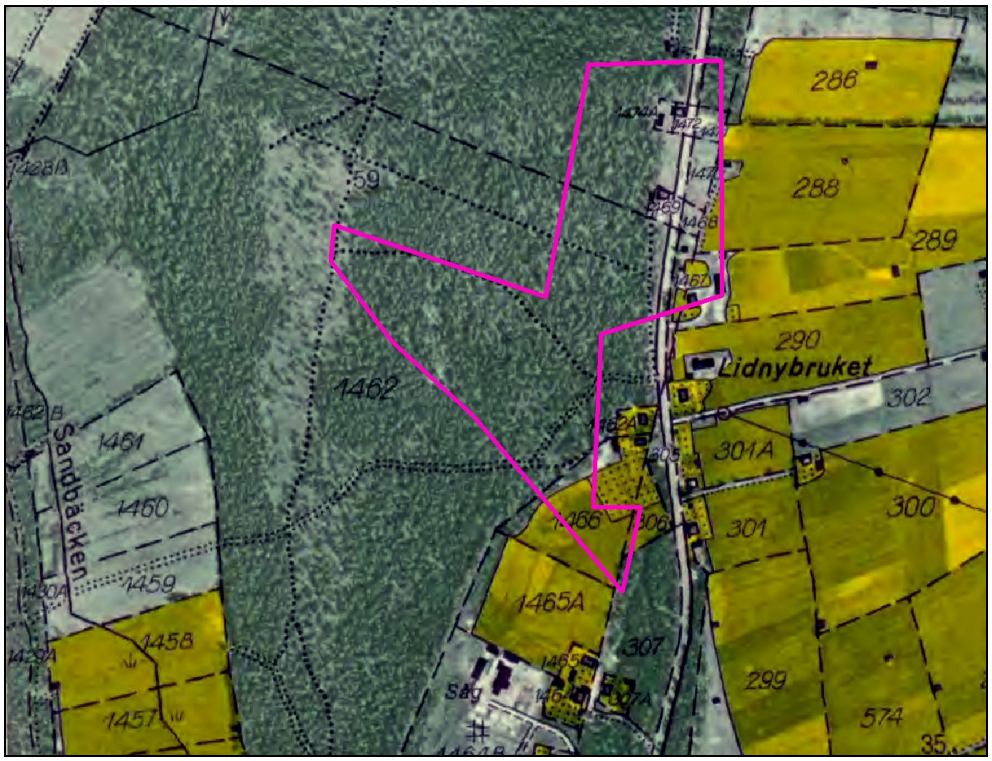

Västerbottens museum/ Uppdragsverksamheten

Berit Andersson Dnr 723/18

Innehåll

Administrativa och tekniska uppgifter 1

Sammanfattning 1

Inledning 2

Utredningsområdet 2

Syfte 3

Metod 3

Resultat 3

Utvärdering 4

Referenser 4

Bilaga 1. Fotolista

Bilaga 2. Fotografier

Omslagsbild: Karta från 1950-talet med utredningsområdet markerad med rosa färg.

Administrativa och tekniska uppgifter

Lst dnr	431-7229-2018
Lst beslutsdatum	2018-09-26
Vbm dnr	723/18
Län	Västerbotten
Landskap	Västerbotten
Kommun	Umeå
Socken	Umeå
Ort	Ersboda
Fastighet	Umeå 4:3
Undersökningstyp	Arkeologisk utredning
Kartblad	70H 9f SO, 70H 9g SV (Sweref 99)
Koordinatsystem	Sweref99TM
Höjd	50 - 60 möh
Fältarbetsperiod	2018-10-03
Fältarbetsledning	Berit Andersson VBM
Planering arkivsök	1 dv
Dagverken fält	1 dv
Rapport / efterarbete	3 dv
Fotonummer	VBM DB 441: 1-10
Dokumentationsmaterial	Rapporter samt övrigt analogt och digitalt arkivmaterial förvaras vid Västerbottens museum.

Sammanfattning

Med anledning av detaljplanering av Sandbäckens handelsområde beslutade Länsstyrelsen att en arkeologisk utredning (Lst dnr 431-7229-2018) skulle genomföras av Västerbottens museum. Vid utredningen påträffades två sentida husgrunder, en jordkällare samt en grund efter garage eller uthus. På ekonomiska kartan från 1950-talet finns egna-hems bebyggelse i området och de registrerade lämningarna härrör sannolikt från den tiden.

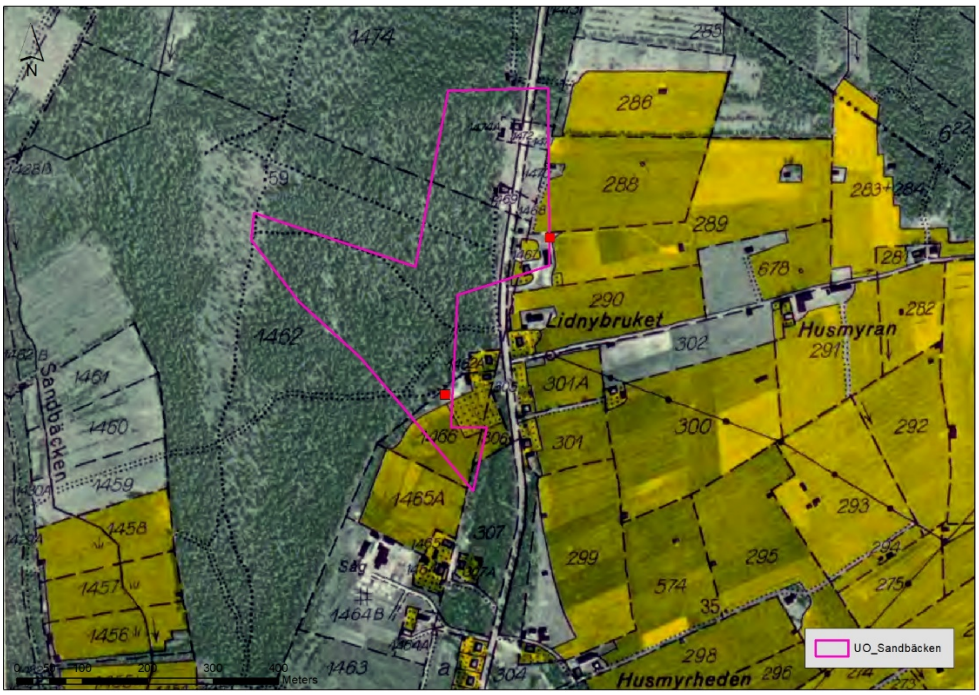

Fig. 1. Utredningsområdet markerat med rosa färg på ekonomisk karta från 1950-talet. Registrerade lämningar markerade med röda kvadrater.

Inledning

Umeå kommun har inlett detaljplanering för Sandbäckens handelsområde. Området har tidigare legat i utkanten av det militära övningsområdet I20 och kan vara påverkat av aktiviteter från den tiden. Under mellan- och senneolitikum var området en ö i de inre delarna av skärgården. Under senare tider har området också brukats och rester efter detta är fortfarande synliga norr om bensinstationen.

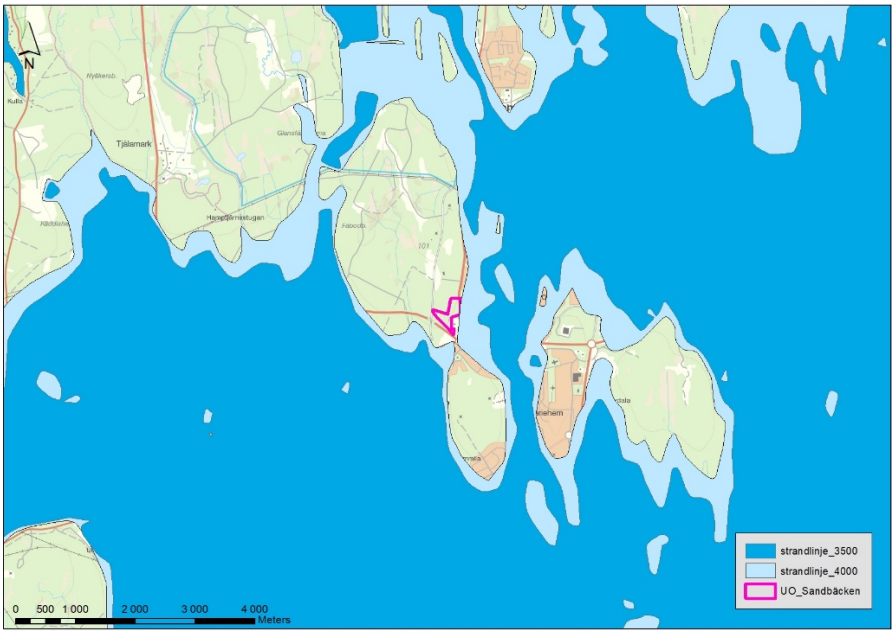

Fig. 2. Översiktskarta med utredningsområdet markerad med rosa färg. Havsnivån för 4 000 år sedan med ljusblå färg och havsnivån för 3 500 år sedan med mörkare blå färg.

Utredningsområdet

Vid en havsnivå som motsvarar 3 500 - 4 000 år sedan ligger utredningsområdet vid den dåtida kusten (se fig.2). I dag består utredningsområdet av skogsmark som brukas till rekreation, igenväxande jordbruksmark samt rester av äldre bebyggelse- och infrastruktur.
I början av 1900-talet fanns spridd bebyggelse under namnet Karlstorp på Generalstabskartan i utredningsområdets närhet (se fig. 5). På ekonomiska kartan från 1954 benämns bebyggelsen i utredningsområdet för Lidnybruket (se fig. 1).

Fig. 3. VBM DB 441:2 Miljöbild med terrängspår.

Fig. 4. VBM DB 441:6 Äldre väg med asfalten borttagen.

Syfte

Syftet med utredningen var att fastställa om fornlämningar berörs av exploateringen, samt att så långt som möjligt beskriva och bedöma dessa.

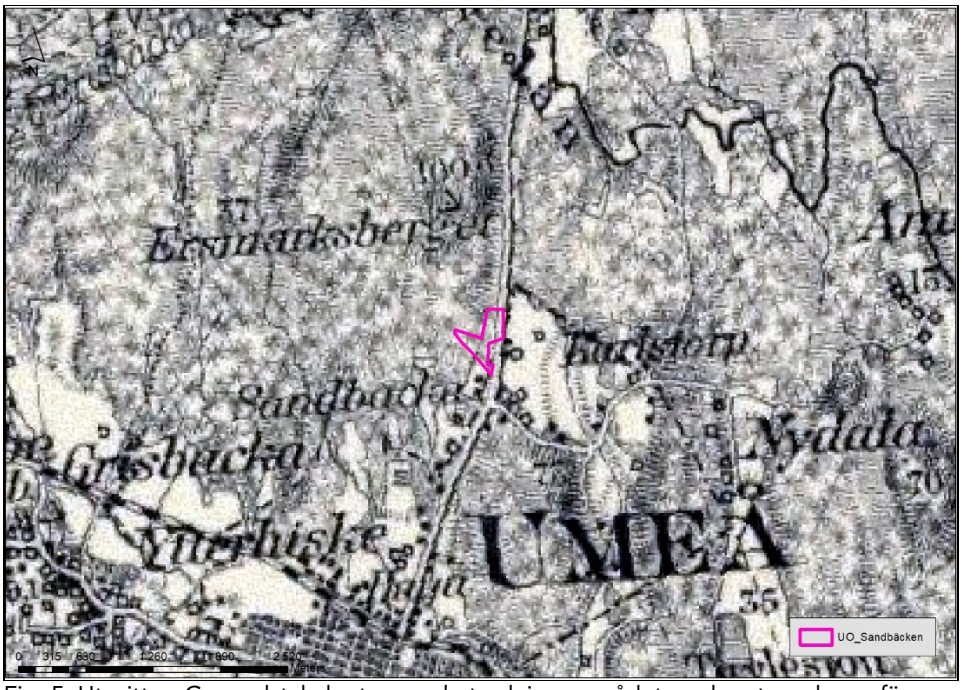

Fig. 5. Utsnitt ur Generalstabskartan med utredningsområdet markerat med rosa färg.

Metod

Förarbetet har bestått av studier av befintligt kartmaterial vad gäller jordart, ekonomiska kartor, äldre lantmäteriakter samt höjddata i form av LiDAR. Fältarbetet har genomförts genom terrängrekognosering inom berörd yta. De påträffade lämningarna har registrerats i Riksantikvarieämbetets FältGis för införande i FMIS.

Resultat

Vid utredningen påträffades två sentida husgrunder, en jordkällare samt en grund efter garage eller uthus. Jordkällaren är belägen på utredningsområdets gräns norr om det som benämns Lidnybruket på 50-tals ekonomen (se fig. 1) och grunden som sannolikt är rester av ett uthus/garage ligger också i anslutning till bebyggelsen på 50-tals ekonomen. Jordkällaren är helt av cement och verkar ha använts i ganska sen tid (se fig. 6) och på grunden till uthuset/garaget finns kvarstående stolpar (se fig. 7).

Fig. 6. VBM DB 441:10. Interiör av jordkällaren

Fig. 7. VBM DB 441:4. Stolpe vid grund från uthus.

Utvärdering

Den arkeologiska utredningen har genomförts i enlighet med upprättad undersökningsplan.

Referenser

FornMinnesInformationsSystem (FMIS) Riksantikvarieämbetets register över forn- och kulturlämningar.

Landhöjningsdata från Statens Geologiska Undersökningar (SGU)

Bilaga 1. Fotolista

VBM DB 441:	**Motiv**	**Fotograf**
1	Stig som löper genom utredningsområdet, foto fr Ö	Berit Andersson
2	Stig som löper genom utredningsområdet, foto fr N	Berit Andersson
3	Stolpe vid husgrund ID 2, foto från N	Berit Andersson
4	Husgrund ID 2, foto från V	Berit Andersson
5	Husgrund ID 2, foto från SV	Berit Andersson
6	Äldre vägsträckning från 1960-talet, foto från SV	Berit Andersson
7	Äldre vägsträckning 1950-talet, N delen, foto fr S	Berit Andersson
8	Skräpgrop vid 50-talsbebyggelse, foto från Ö	Berit Andersson
9	Jordkällare, ID 1, foto från SÖ	Berit Andersson
10	Insidan av jordkällare ID 1, foto från S	Berit Andersson

VBM DB 441_1

VBM DB 441_2

VBM DB 441_3

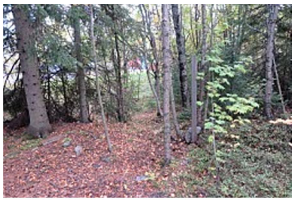

VBM DB 441_4

VBM DB 441_5

VBM DB 441_6

VBM DB 441_7

VBM DB 441_8

VBM DB 441_9

VBM DB 441_10

VÄSTERBOTTENS
MUSEUM

Box 3183, 903 04 Umeå
Telefon 090-16 39 00. Telefax 090-77 90 00.
info@vbm.se
www.vbm.se